

Begroting Klimaat en Groene Groei – november 2024

De NVDE vindt het positief dat de nieuwe regering met een minister van Klimaat en Groene Groei duidelijk kiest voor het doorgaan op de weg naar een duurzame en onafhankelijke energievoorziening. De nieuwe Energienota wijst terecht op de enorme kansen die de energietransitie biedt om onze risicovolle strategische afhankelijkheden te verminderen. Nederlandse bedrijven investeren fors, en steeds meer mensen en bedrijven kunnen vertrouwen op een betaalbare en stabiele energierekening dankzij duurzame energie. Maar dat we er nog niet zijn werd duidelijk uit de [Klimaat- en Energieverkenning van dit jaar](#): we komen dichterbij de deadline van 2030 en verder van het doel. Het is hoopgevend dat de onderkant van de bandbreedte van de CO₂-reductie voor 2030 nauwelijks veranderd is. Er is dus een stevige bodem, het is zaak die op te hogen om het doelbereik te vergroten, sneller energieonafhankelijk te worden en bestaanszekerheid structureel te verbeteren.

Door de stevige basis breken we dagelijks positieve records. Zo wordt een zesde van de elektriciteit opgewekt met zon, ruim de helft met hernieuwbare bronnen en is al veertig procent van de nieuw verkochte auto's volledig elektrisch. Wij hebben echter grote zorgen over veel MKB-bedrijven in zonnepanelen, warmtepompen, woningisolatie en warmtenetten die in de knel zitten: [driekwart vreest verlies van banen](#). Zij ervaren onder meer zigzagbeleid rond de salderingsregeling, warmtepompen, elektrisch rijden en milieuzones. Bedrijven die in schone energieprojecten willen investeren, zien zich geconfronteerd met enorme doorlooptijden en lange vergunningprocedures. De duurzame energiesector kan méér dan nu van ons gevraagd worden: door duidelijk en stabiel klimaat- en energiebeleid richting 2030, 2040 en 2050 ontstaat investeringszekerheid voor bedrijven en huishoudens.

Versnel de verduurzaming van de gebouwde omgeving

Veel bedrijven voor zonnepanelen, warmtepompen, isolatiemaatregelen en warmtenetten zitten in de knel, zo blijkt uit [een inventarisatie](#) van de NVDE, Holland Solar, Vereniging Warmtepompen, VENIN en Stichting Warmtenetwerk. Er dreigt vakkennis verloren te gaan bij honderden MKB-bedrijven, terwijl deze werknemers graag keihard door zouden werken om huizen comfortabeler te maken en energierekeningen te verlagen. Dat zou helpen om de klimaatdoelen wél te halen en om minder afhankelijk te worden van aardgas uit onbetrouwbare landen. [De NVDE doet een aantal voorstellen](#) om het tij te keren, zoals het verduurzamen van woningen van mensen met energiearmoede en het stimuleren van het eigen gebruik van stroom van zonnepanelen.

- **Verduurzaam woningen van gezinnen in energiearmoede, en geef hen een structureel lagere energierekening.** De voorgestelde generieke verlaging van de energiebelasting op aardgas kost tot en met 2030 1,8 miljard euro. Dat geld kun je beter gericht investeren in woningen van de ruim 110.000 gezinnen die een bijdrage kregen uit het Noodfonds Energie. Er zou dan gemiddeld 15.000 euro per huishouden beschikbaar zijn voor een structurele oplossing (verduurzaming). Zet daarnaast vanaf 2027 een deel van de inkomsten uit het nieuwe emissiehandelssysteem ETS2 in voor structurele verduurzaming van woningen.
- **Langjarig én stabiel stimuleringsbeleid, met zekerheid over ISDE-budget en voorwaarden.** Zorg voor langjarig voldoende subsidiebudget en voorkom vroegtijdige uitputting van het ISDE-budget. Het is zorgwekkend dat flink bezuinigd wordt op de ISDE-subsidie. De Rijksoverheid moet huishoudens vooraf zekerheid bieden over voldoende budget, aangezien woningeigenaren de subsidie pas na afronding van de werkzaamheden (vaak twee gecombineerde maatregelen) kunnen aanvragen. Onzekerheid zet een rem op investeringskeuzes en daarmee op het verduurzamingstempo. Zorg daarnaast voor stabiliteit in de subsidievoorwaarden: jaarlijkse wijzigingen zorgen voor *stop-and-go-effecten* in de markt, en daarmee voor veel onzekerheid en instabiliteit.
- **Verhoog het tempo van woningisolatie: voer de vleermuis-DNA opsporingsmethode landelijk in.** De NVDE is blij met de aankondiging van het kabinet om te onderzoeken hoe de eDNA-methode als 'erkende maatregel' in de Omgevingsregeling kan worden opgenomen. Voer deze methode zo snel mogelijk landelijk in.
- **Versterk lokale initiatieven.** In het hele land komen burgers en bedrijven in actie door in coöperaties samen te werken aan energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het delen van de opbrengst met de lokale gemeenschap. Dit maatschappelijk initiatief wordt nu vaak belemmerd door gegroeide praktijken en bestaande regels. Om lokaal initiatief te versterken en het potentieel optimaal te benutten, is door het Nationaal Klimaat Platform (NKP) een voorstel voor een Nationaal Programma Maatschappelijk Initiatief, genaamd 'Lokale daadkracht versterkt', opgesteld.
- **Stimuleer slim eigen verbruik van zonnestroom.** De overheid kan consumenten ondersteunen om aanvullende verduurzamingsmaatregelen te nemen die helpen om meer opgewekte energie zelf te verbruiken. Hierdoor kan het financieel rendement van zonnepanelen bijna weer op het niveau van de situatie met salderen komen, blijkt uit onderzoek door [CE Delft en TNO](#).

Decentrale hernieuwbare elektriciteitsopwek na 2030

Er is meer duurzaam elektriciteitsaanbod nodig, terwijl de groei van windenergie op zee, op land en zonne-energie vertraagt. Ten opzichte van eerdere Klimaat- en Energieverkenningen verslechtert het aandeel hernieuwbare elektriciteit (van 85% naar 70% in 2030). Ook zal de elektriciteitssector een hogere uitstoot veroorzaken dan in 2022 werd verwacht.

- **Werp geen nieuwe belemmeringen op voor de opwek van zonne- en windenergie.** Het is belangrijk de bestuurlijke gesprekken met decentrale overheden worden voortgezet om tot afspraken te komen voor doelen na 2030. In het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE), dat dit voorjaar door de Tweede Kamer werd vastgesteld, wordt gerekend met stevige doorgroei van zon en wind op land. In 2050 zou de opwek van wind op land moeten verdubbelen ten opzichte van 2030 en van zon verdrievoudigen. Dat vraagt ook om tussendoelen voor 2040. Het is tijd handen en voeten te gaan geven aan deze ambities en het gesprek aan te gaan met medeoverheden over de vormgeving van hun eigen energiesysteem. Dat is eens te meer belangrijk omdat nieuwe zon- en windparken één van de oplossingen zijn bij vraagcongestie: extra aanbod van decentrale energie helpt om nieuwe woonwijken of bedrijven te kunnen aansluiten op plekken waar de vraag al te hoog is.
- **Heb oog voor de businesscase van projecten van marktpartijen in energie en industrie.** De businesscases van nieuwe zonne- en windprojecten staan stevig onder druk, evenals elektrificatieprojecten aan de afnamekant. Zorg dat in het subsidie-instrumentarium (SDE++, SCE en andere regelingen) rekening wordt gehouden met deze nieuwe werkelijkheid. Zorg bovendien dat de nieuwe generatie duurzame energieprojecten, zoals agri-pv en solarcarports, mogelijk worden gemaakt met flankerend beleid.

Verdere opschaling duurzame warmte

Gebruik van warmte uit eigen land, individueel of collectief, maakt ons energieonafhankelijker. Recent [PBL-onderzoek](#) laat zien dat 88% van de burgers minder afhankelijk wil zijn van andere landen voor energie. De introductie van hekjes en domeinen in de SDE++ is een nuttige verbetering, waarmee technieken aan de beurt komen die onmisbaar zijn, ondanks een hogere prijs per ton vermeden CO₂.

- **Het blijft essentieel om effectiever te sturen op de doelstellingen in 2030 voor duurzame warmte**, in lijn met de aangenomen [motie Grinwis c.s.](#) over verduurzaming van de warmtevoorziening en het verkleinen van onze importafhankelijkheid. Daarbij is onder meer snellere vergunningverlening, het versterken van de investeringszekerheid en voldoende beschikbaar budget in de SDE++ onmisbaar.
- **Het is cruciaal dat bewoners meeprofiteren van een warmtenet als dat maatschappelijk tot lagere kosten leidt.** Het ligt voor de hand om de (infra)kosten van warmtenetten (voor een groter deel) samen te betalen, op plekken waar het maatschappelijk voordeel evident is. Terecht erkent minister Hermans in haar [brief](#) over warmtenetten dat een investeringssubsidie als de WIS een belangrijke bijdrage kan leveren aan de financiële aantrekkelijkheid van warmtenetten. Het is zaak dat deze regeling zo ingericht wordt dat businesscases kunnen sluiten.

Groen industriebeleid: maak groene bedrijven groot en grote bedrijven groen

De industrie heeft te maken met het emissiehandelsysteem (ETS), dat ervoor zorgt dat in 2040 geen emissieruimte meer beschikbaar is. Het huidige energiesysteem in Nederland en de Europese Unie (EU) is voor ongeveer 80% gebaseerd op (veelal geïmporteerde) fossiele brandstoffen. Dit maakt ons kwetsbaarder dan bijvoorbeeld de VS of China. Door nu door te pakken met de energietransitie zetten we onze industrie op een toekomstige voorsprong. Dit bleek uit de [studie van het Haags Centrum voor Strategische Studies \(HCSS\)](#). Dat lukt als de randvoorwaarden excellent zijn: stikstofruimte voor duurzame energieprojecten, snellere vergunningverlening, een impuls voor elektrificatie en groene waterstof en CO₂-normering van de vraag naar industriële producten.

- **Versnel de uitvoering: verkort doorlooptijden van duurzame energie en energie-infra naar twee jaar voorbereiden, twee jaar bouwen.** De NVDE heeft met een klimaatcoalitie van bedrijven een [actieagenda kortere doorlooptijden energietransitieprojecten](#) opgesteld, met daarin voorstellen om sneller te kunnen bouwen. Implementeer zo snel mogelijk de [bepalingen vanuit de REDIII](#) rondom versimpelen en versnellen van vergunningsprocedures. Kijk niet alleen naar juridische oplossingen, maar ook naar een snellere werkwijze. [Zet in op realisatie van de Delta Rhine Corridor uiterlijk in 2029 middels een crisisaanpak](#). Ook moet er snel een juridisch houdbare stikstofvrijstelling komen voor energietransitieprojecten, in lijn met de [aangenomen motie Flach c.s.](#)
- **Bied een nieuw economisch perspectief:** normeer de afname van duurzame industriële producten, stuur op Net Zero uitstoot in 2040 in de maatwerkafspraken en zorg voor een gecoördineerde ontwikkeling van vraag, aanbod en infrastructuur voor de gehele keten van elektrificatie.
- **Zorg voor een groene rentekorting voor de kapitaalintensieve duurzame investeringen.** Uit onderzoek van [Berenschot](#) in opdracht van de NVDE blijkt dat de rentestijgingen van de Europese Centrale Bank (ECB) ertoe leiden dat de energietransitie in de Europese Unie fors duurder wordt. Daarmee is de ontwikkeling van hernieuwbare energieprojecten een stuk duurder en moeilijker. Dat merken we in de praktijk. Wij pleiten daarom voor een gerichte groene Europese rentekorting voor de energietransitie. Daarnaast kan dit helpen om de nettarieven minder hard te laten stijgen.
- **De Nederlandse industrie heeft behapbare en voorspelbare energiekosten en consistent beleid nodig om te kunnen verduurzamen en minder afhankelijk te worden van de import van fossiele energie.** Daarbij zijn er grote zorgen over de stijgende energiekosten en zeker ook de toenemende nettarieven, waarbij de Nederlandse industrie te maken heeft met een ongelijk speelveld in de Europese Unie. Door de snel gestegen kosten hebben bedrijven grote moeite om de businesscase voor investeringen in elektrificatie en groene waterstofproductie rond te krijgen. Zorg dat Nederland niet uit de pas loopt in internationaal verband. Behoud daarbij prikkels voor flexibele vraag. Er is voldoende financiële zekerheid en duidelijkheid nodig om grote verduurzamingsprojecten doorgang te laten vinden.

Draai bezuinigingen op groene waterstof en batterijen terug

Twee duurzame technieken die een belangrijke rol gaan spelen in de energiemix van Nederland in de toekomst zijn groene waterstof en batterijen. Het is dan ook betreuenswaardig en contraproductief dat juist op deze technieken wordt bezuinigd: €1,2 miljard in totaal. De voorgenomen lagere energiebelasting van waterstof vanaf 1 januari 2026 is positief. Helaas is op de wijziging een horizonbepaling van toepassing, die bepaalt dat het aangepaste tarief slechts geldig is tot 2030, waarna een evaluatie zal plaatsvinden. Hierdoor kunnen projecten in de praktijk niet meer uitgaan van het verlaagde tarief. Dit biedt niet de gewenste zekerheid voor investeerders. In samenhang met de bezuinigingen op groene waterstof, verslechtert de businesscase dan ook behoorlijk. Om deze reden pleit de NVDE voor het laten vervallen van de horizonbepaling en voor het terugdraaien van de bezuinigingen op groene waterstof.

Daarnaast is de verdere stimulering en ontwikkeling van batterijen in het belang van de energietransitie. Uit het [Nationaal Smart Storage Trendrapport](#), van de onderzoekers van Dutch New Energy Research, blijkt dan ook dat de markt voor batterijen exponentieel zal groeien. Zowel voor groot- als kleinverbruikers kunnen batterijen een bijdrage leveren aan het verhogen van eigen gebruik van opgewekte elektriciteit en daarnaast netcongestie verminderen. Op deze technologie bezuinigen is dus contraproductief.

Neem dubbele energiebelasting weg bij productie van groen gas

Bij de productie van groen gas wordt momenteel energiebelasting geheven over de energie die gebruikt wordt tijdens het productieproces én over het geproduceerde groene gas dat geleverd wordt. Dit is een dubbele heffing op dezelfde energiestroom die onwenselijk is en de ontwikkeling van groengasinstallaties remt. Groei van binnenlandse groengasproductie is juist nodig, omdat het bijdraagt aan de leveringszekerheid en laagdrempelige verduurzaming. Daarom pleiten wij voor een inputvrijstelling energiebelasting bij groen gasproductie en deze op te nemen in het Belastingplan 2025 met ingangsdatum 1 januari 2026.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.